Dödsfall - Oväntat dödsfall i hemmet eller på allmän plats, omhändertagande och anhörigstöd - Hälso- och sjukvård, Region Gävleborg

Innehåll

1. Syfte och omfattning 1
2. Allmänt 1
3. Ansvar och roller 1
3.1. Biträdande Hälso- och sjukvårdsdirektör 1
3.2. Verksamhetschef (VC) inom primärvård, ambulans och akutmottagning 2
3.3. Vårdenhetschef inom primärvård, ambulans och akutmottagning 2
3.4. Ansvarig familjeläkare alt familjeläkare i beredskap 2
3.5. Ambulanspersonal 2
3.6. Akutmottagnings personal 2
4. Beskrivning 3
4.1. Oväntade dödsfall i hemmet eller på allmän plats 3
4.2. Omhändertagande av anhörig 4
4.2.1. Sjukhuskyrkan 5
4.3. Kontakt med polis 5
4.4. Transporter 5
4.5. Visning av den avlidne 7
4.5.1. Iordningställande och visning av avlidna under jourtid. 7
4.6. Omhändertagande av avlidna muslimer 8
4.7. Dokumentation 8
4.8. Telefonnummer 8
5. Plan för kommunikation och implementering 8
6. Dokumentinformation 8
7. Referenser 9

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

1. Syfte och omfattning

Denna rutin skall styra och säkerställa omhändertagande av anhörig i samband med oväntat dödsfall i hemmet eller på allmän plats. Rutinen gäller för familjeläkare, familjeläkare i beredskap, sjuksköterskor, ambulanspersonal, psykosocial personal och beskriver ansvarsfördelning och arbetsuppgifter för anställda inom Region Gävleborg.

2. Allmänt

Att ta hand om anhöriga i samband med oväntade dödsfall i och utanför hemmet involverar flera olika verksamheter och yrkeskategorier. Stödet ska, oavsett platsen för ett dödsfall ges på ett sådant sätt att de efterlevandes situation så långt som möjligt underlättas.

3. Ansvar och roller

3.1. Biträdande Hälso- och sjukvårdsdirektör

Fastställare av denna rutin.

3.2. Verksamhetschef (VC) inom primärvård, ambulans och akutmottagning

Ansvarar för att kommunicera och implementera denna rutin samt vid behov upprätta lokala rutiner för att komplettera denna rutin. De ansvarar även för att följa upp ev. förbättringsarbeten, analysera resultat samt utvärdera dess effekter.

3.3. Vårdenhetschef inom primärvård, ambulans och akutmottagning

Ansvarar för att göra rutinen känd, kommunicera och implementera den.

3.4. Ansvarig familjeläkare alt familjeläkare i beredskap

- De arbetsuppgifter som familjeläkaren normalt utövar på dagtid gäller även under beredskap
- Ansvarar för att ha med sig blanketterna:
    - 09-28676 Dödsfall-Fastställande blankett Hälso- och sjukvård Region Gävleborg
    - Dödsbevis - Blanketten för Dödsbevis har tagits bort från Socialstyrelsens hemsida med hänvisning till Webcert. I händelse av driftstörning i Webcert kan dödsbevis i pappersform behöva användas. Blanketten går också att beställa från socialstyrelsen@socialstyrelsen.se.

I de fall polisen är inblandade måste 2 likalydande kopior av dessa blanketter skrivas varav en kopia per blankett överlämnas direkt till polis och en kopia per blankett scannas in i patientens journal.

- Fastställer dödsfallet
- Tar personlig kontakt med anhöriga och informerar om dödsfallet (inte vid polisärende)
- Ansvarar för att erbjuda anhöriga det stöd som behövs, även om ärendet är polisiärt. Kan delegeras/överlåtas till annan personal t.ex. sjuksköterska alt. distriktssköterska
- Ansvarar för transport av den avlidne (inte vid polisärende)

3.5. Ambulanspersonal

- Tar hand om anhöriga på plats
- Kontaktar SOS Alarm som upprättar kontakt med 1177 som i sin tur kontaktar ansvarig familjeläkare alt. familjeläkare i beredskap
- I förekommande fall tas beslut om möjlighet finns för att kunna lämna platsen pga. Prio-1 uppdrag

3.6. Akutmottagnings personal

- Tar hand om anhöriga i de fall situationen kräver. Beslut om vidare hantering sker i samverkan mellan polis, familjeläkare/familjeläkare i beredskap och ambulans.
- Tar hjälp med anhörigstöd av t.ex. sjukhuskyrka när möjlighet finns.

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

– Om behov finns iordningsställer den avlidne för visning på akutmottagning.

4. Beskrivning

4.1. Oväntade dödsfall i hemmet eller på allmän plats

– Ambulans larmas via 112
– 112 kontaktar 1177, som förmedlar kontakt mellan ambulanspersonal och familjeläkare/familjeläkare i beredskap.

Ansvaret att konstatera dödsfall:

– **Icke jourtid** – Den Hälsocentral (HC) som utifrån det geografiska området har det primära ansvaret. Det vill säga att ambulansen/polisen tar kontakt med HC i området oavsett om patienten är listad någon annan stans, områdeskarta (zooma in för att se alla HC i regionen).
– **Jourtid** - familjeläkare i beredskap utifrån geografiskt ansvarsområde, se Gävleborgs hälsocentralers områdeskarta (zooma in för att se alla HC i regionen).
– Ambulanspersonal och familjeläkare/familjeläkare i beredskap fattar beslut om polis behöver tillkallas, om polisen inte är på plats.

<table>
<tr><th>Om dödsfallet <u>inte</u> bedöms som naturlig död:</th><th>Om dödsfallet bedöms som naturlig död:</th></tr>
<tr><td>Polis larmas till hemmet</td><td rowspan="2">Ambulanspersonal stannar kvar och tar hand om ev. anhöriga tills familjeläkare alt. sjuksköterska anländ.</td></tr>
<tr><td>Ambulanspersonalen stannar kvar på plats och tar hand om ev. anhöriga tills polis anländ.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Om ambulans måste åka på nytt uppdrag görs övervägande i varje enskilt fall</td></tr>
<tr><td>Familjeläkare fastställer dödsfallet och skriver dödsbevis (blankett se 3.4). Den avlidne ID-märks. Blankett ”Fastställande av dödsfall” fylls i. Dödsbeviset överlämnas till polisen som övertar ansvaret.</td><td>Familjeläkare fastställer dödsfallet och skriver dödsbevis. Den avlidne ID-märks. Blankett ”Fastställande av dödsfall” fylls i. Detta krävs för att den avlidne skall kunna transporteras från dödsplatsen.</td></tr>
<tr><td>Anhöriga skall alltid underrättas om ett dödsfall. Om döden inte bedöms vara naturlig görs detta av polisen.</td><td>Anhöriga skall alltid underrättas om ett dödsfall. Den familjeläkare som fastställer dödsfallet som skall informera anhöriga. Vid problem att hitta anhörigas adresser eller telefonnummer kan hjälp fås av polisen.</td></tr>
<tr><td>Polis ansvarar för transport till rättsmedicinsk avdelning</td><td>Familjeläkare ansvarar för att transport till bårhus. Undantag sker för barn där transporten alltid sker med ambulans. Se 4.4 Transport</td></tr>
</table>

Kontrollansvar garanteras endast utskriftsdatumet

Om den avlidne behöver förflyttas från platsen innan familjeläkare anlänt bör detta ske i samförstånd mellan ev. polis, familjeläkare och ambulanspersonalen. Ambulanspersonalen ska informera familjeläkaren till vilket bårhus den avlidne transporteras samt om ev. anhöriga finns på platsen. Om de anhöriga hänvisas till HC måste familjeläkaren även informera personal på HC så de hinner förbereda för inkommande anhöriga.	
Ambulansen ska ta med sig den avlidne till bårhus: • Vid dödsfall på allmän plats där det finns risk för folksamlingar eller där det uppenbart kommer att dröja innan bårbil kan anlända. • Ambulansen ska ta med sig den avlidne till akutmottagning i följande fall även om livsuppehållande åtgärder avslutats: • Vid dödsfall hos barn <18år, i normalfallet övertar där barnläkare eller annan läkare på akutmottagningen hantering. Alla barndödsfall skall dock handhas utifrån individuella bedömningar där även eventuell behandlande klinik skall konsulteras. • Då anhörigsituationen så kräver. *Detta ska ske i samförstånd med polis och/eller familjeläkare och efter att läkaren fastställt dödsfallet.* ***Alla bör alltid tänka på vad som är bäst*** *i aktuell situation med hänsyn till anhöriga* *I de fall familjeläkare (under beredskapstid) inte kan anlända för fastställande av dödsfall på offentlig plats inom rimlig tid utifrån omständigheterna kan den avlidne i undantagsfall transporteras till akutmottagning som då övertar ansvaret. Kontakta med primärjour på medicin för att tillgodose att ett acceptabelt mottagande på akutmottagningen ska kunna tillhandahållas.*	
Om anhöriga vill se den avlidna så ordnas detta av HC eller akutmottagning beroende var anhöriga får stöd. **Se 4.5 Visning av den avlidne**	
Familjeläkare i beredskap skall ta hand om anhöriga se **4.2.** Vid akut behov av stöd så finns följande att tillgå: • Sjukhuskyrkan **Se 4.8 Telefonnummer** • Akutmottagning.	
	Om anhöriga vill se den avlidne så är det familjeläkare i beredskap som ordnar detta. Om situationen möjliggör bör visning ske vardagar. **Se 4.5 Visning av den avlidne**

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

4.2. Omhändertagande av anhörig

Familjeläkaren/familjeläkare i beredskap ansvarar för att anhöriga ges information. erbjuds akut stöd, samt efterlevandesamtal.
Under vardagar dagtid sköter hälsocentralerna omhändertagandet av anhöriga. På hälsocentralen finns psykosociala team innehållande bl.a. kuratorer och psyksjuksköterska. Teamet skall ta hand om kritiska situationer i nära anslutning till det inträffande. Det är viktigt att förmedla kontakt med personer i de anhörigas omgivning

som kan tänkas stötta. Vänner, bekanta, grannar – fråga de berörda, det är de som kommer att finnas som stöd även efter de första dagarna. Om barn och ungdomar förolyckas har skolorna ofta en krisberedskap.
Under jourtid finns anhörigstöd att tillgå via Sjukhuskyrka.

4.2.1. Sjukhuskyrkan

Sjukhuskyrka finns vid Gävle, Hudiksvall och Bollnäs sjukhus. Sjukhuskyrkan finns som anhörigstöd främst för anhöriga till avlidna inne på akutmottagningen och inne på övriga sjukhuset. Till övriga anhöriga kan sjukhuskyrkan hjälpa till att förmedla lokala kontakter. Sjukhuskyrkan kan även förmedla kontakter med företrädare för andra religioner.

Sjukhuskyrkans personal arbetar dagtid vardagar och har beredskap från vardagkväll dag före helg t.o.m. morgon dag efter helg. Däremot ingen beredskap under vardagkvällar och nätter.
Se 4.8 Telefonnummer

4.3. Kontakt med polis

Det är polismyndigheten som beslutar om rättsmedicinsk undersökning. Läkarens uppgift är att avgöra om det finns skäl för polisanmälan, dvs. om döden har eller misstänkts ha orsakats av annat än enbart sjukdom. Polisen bör alltid tillfrågas om läkaren är tveksam. (SOSFS 1996:29, SFS 1990:1144)

Om polis tillkallas innan läkare är på plats så är det polisens skyldighet att
- Tillkalla familjeläkare alt. familjeläkare i beredskap
- Informera anhöriga
- Ordna transport till rättsmedicinsk avdelning

Vid dödsfall med starkt förruttnad kropp, eller avliden där liket är i flera delar har polis möjlighet att själv konstatera dödsfall inför rättsmedicinsk undersökning.

4.4. Transporter

Vid misstanke om att döden **inte** är naturlig, ordnar polis med transport av den avlidne.

Vid naturlig död sker transporten med vanligtvis bårbil men även ambulans kan förekomma. Beslut om vad som är lämpligt tas i samförstånd mellan polis och/eller familjeläkare. Familjeläkare alt. familjeläkare i beredskap har ansvaret att ordna transport av den avlidne.

Vid dödsfall i hemmet eller på allmän plats hämtas den avlidne med bårbil. Bårbil beställs från Fonus:

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

Kontaktuppgifter för beställning:

Samtliga telefonnummer gäller dygnet runt.

Gävle kommun, Hofors kommun, Ockelbo kommun och Sandviken kommun

Kontaktperson: Helena Stenström
Telefon: 026-10 00 12
E-post: transport.gavleborg@fonus.se

Hudiksvall kommun och Nordanstig kommun

Kontaktperson: Henrik Saur
Telefon: 0650-104 25
E-post: hudiksvall@fonus.se

Bollnäs kommun och Ovanåkers kommun

Kontaktperson: Christina Nybacke
Telefon: 0278-174 20
E-post: bollnas@fonus.se Edbergs Begravningsbyrå, telefon 0270 – 157 35

Söderhamns kommun

Kontaktperson: Reimond Dempwolf
Telefon: 0270-185 65
E-post: soderhamn@fonus.se

Ljusdals kommun

Kontaktperson: Sarah Rogström
Telefon: 0651-163 25
E-post: info@rosins.se

Transport skall ske till närmaste kylrum inom kommun avsett för ändamålet efter telefonkontakt/beställning från behörig personal.

Behörig sjukvårdspersonal, anställd av regionen, kontaktar aktuell transportör och beställer transport av den avlidne.

Ange Följande uppgifter:
Den avlidne:
Förnamn och Efternamn
Personnummer
Adress, från vilken transport skall ske, är den avlidne skriven på adressen

Behörig beställare:
Namn
Befattning

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

Telefonnummer fram till transport sker
Kostnadsställe

Inställelsetid skall vara snarast eller inom fyra timmar efter mottagen beställning. Men kan också vara vid annan tidpunkt, som överenskommits med beställaren av transporten. Anbudsgivaren skall då befinna sig på hämtadress och påbörja utförandet av begärd transport.

Det normala är att läkaren/sköterskan stannar tills transport anlänt. Anhöriga har dock rätt att vänta med transport om de så önskar.

Ambulans kan användas vid transport av den avlidne till bårhus alt. akutmottagning vid dödsfall på allmän plats där det finns risk för folksamlingar eller där det uppenbart kommer dröja innan bårbil kan anlända, dödsfall hos barn samt då anhörigsituationen så kräver.

4.5. Visning av den avlidne

Gävle sjukhus vardagar 8-16 kan visning av den avlidne kan ske i patologens visningsrum med hjälp av personal från patologen. Bokning en timme före.

Hudiksvalls sjukhus vardagar 8-16 kan personalen på bårhuset vara behjälplig med iordningställande. Sjukhuskyrkan kan medverka vid visning vardagar, 8-16, samt dygnet runt under helger

Bollnäs sjukhus vardagar 8-16 kan vaktmästaren vid bårhuset vara behjälplig vid iordningställande. Sjukhuskyrkan kan medverka vid visningen.

Ljusdal bårhuset sköts av vaktmästaren.
Söderhamn används/sköts bårhuset av kommunens anställda.
Vaktmästaren vid bårhuset skall inte närvara vid visning av den avlidne.

Visning och iordningställande av den avlidne skall i första hand utföras av egen personal och så långt som möjligt på dagtid. Sjukhuskyrkan kan i vissa fall medverka vid visning.

4.5.1. Iordningställande och visning av avlidna under jourtid.

Gäller avsked 17.00 - 06.00 vardagar samt dygnet runt, lördagar, söndagar och helgdagar, samt alla helger då bårhuset är stängt och sker i samråd med begravningsentreprenör Fonus.

Behörig personal (sjukvårdspersonal) kan kontakta Fonus. Ange namn och födelsedata på den avlidne anges samt vilken tid avskedet önskas och planeras.
Telefonnummer Fonus se 4.4 ovan

Inställelse inom fyra timmar efter mottagen beställning.
Eller vid annan tidpunkt som överenskommits med beställaren

Korrekt giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

4.6. Omhändertagande av avlidna muslimer

Se 09-67423 Omhändertagande av avlidna muslimer - Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

4.7. Dokumentation

Varje enskild medarbetare dokumenterar i den avlidnes journal, att och hur informationen har lämnats till de anhöriga.

4.8. Telefonnummer

När hälsocentralen är stängd har primärvården en organisation med familjeläkare i beredskap. Aktuell beredskapslista med namn och telefonnummer finns hos 1177, listan finns även på Plexus. Klicka på Telesök – Klicka på Katalog i verktygsfältet – Under sökrutan som kommer fram finns Telekatalogen och Quick Info. Till höger om Quick Info finns en pil, klicka på den så kommer listan på alla jourlistor upp. Välj aktuell jourlista.

Patologen, Gävle sjukhus

026-15 48 68.

Sjukhuskyrkan i Gävle

Dagtid vardag: Tel. 026-15 49 84, 026-15 49 44 eller 026 15 49 83.
Helgberedskap: Från kl.17 vardag före helg till kl.09 dag efter helg,
tel. 026-15 85 60

Sjukhuskyrkan Hudiksvall

Dagtid vardag: Tel.0650-918 72.
Helgberedskap: Från kl.16 vardag före helg till kl.08 dag efter helg, 0650-91872

Sjukhuskyrkan Bollnäs

Dagtid vardag: Tel. 070-220 62 70, 073-843 39 95 eller minicall 0740-34 80 35, 0740-45 05 81
Helgberedskap: Från kl.18 vardag före helg till kl.08 dag efter helg. Länk till Beredskapslistor, finns även på sjukhusets olika avd.

5. Plan för kommunikation och implementering

Utsedda extrauppföljare ansvarar för att rutinen sprids till kvalitetssamordnare inom berörda verksamhetsområden. Kvalitetssamordnare informerar Verksamhetschef och Vårdenhetschef om rutinen och dessa ansvarar för att rutinen blir implementerad och tillämpas.

6. Dokumentinformation

För att kunna utveckla och förbättra omhändertagandet av anhöriga i svåra situationer så ska avsteg från denna rutin registreras som avvikelse.

Denna version av rutinen är granskad före fastställande av:
Walentin Lindholm, Verksamhetschef, VO Ambulans och Akut
Tommy Lundmark, Chefsläkare, Primärvård, Region Gävleborg

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

Anna Andersson, Verksamhetschef, Primärvård Ljusdal

7. Referenser

Dokumentnamn	Plats
09-28676 Dödsfall-Fastställande blankett Hälso- och sjukvård Region Gävleborg	Platina
09-41326 Dödsfall - Fastställande Rutin, Hälso- och sjukvård Region Gävleborg	Platina
Dödsbevis - Socialstyrelsen, beställning av blankett	Socialstyrelsen.se
09-02368 Beställning av avsked av avlidna Klinisk Patologi och Cytologi	Platina

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet